

(42. 4.)

NOTA BEHOEGENDE BIJ DE NADER GEWIJZIGDE ONTWERPEN
VAN WET.

(Ingezonden bij brief van 18 April 1902).

Ten gevolge van het mondeling overleg, tusschen de Commissie van Voorbereiding voor de hiernaast vermelde wetsontwerpen en de daarbij betrokken Ministers gehouden, hebben de ondergeteekenden in de wetsvoordrachten onderscheidene wijzigingen aangebracht, die vermeld zijn in het Verslag van dat mondeling overleg en, voor zooveel noodig, hieronder sub A hare toelichting mogen vinden.

Tevens hebben de ondergeteekenden nog enkele andere wijzigingen in de ontwerpen gemaakt; voor zoover deze niet enkel de redactie of verbetering van drukfouten betreffen, zijn zij mede hieronder sub A vermeld en toegelicht, terwijl hieronder sub B zijn aangegeven de enkel redactioneële veranderingen.

A.

I. Wetboek van Militair Strafrecht.

Art. 12. Ten einde duidelijk te doen uitkomen, dat inhouding van de soldij voor een opgelegde geldboete zonder de toestemming van den veroordeelden militair niet geoorloofd is, zijn de woorden „met diens toestemming” ingevoegd.

Waar eenerzijds de regeling van het gemeene recht het niet wenschelijk maakt de geldboete te doen inhouden zonder die toestemming, is het anderzijds ter voorkoming zooveel mogelijk van de vervangende straf niet noodig geacht, dat van den militair zelf het verzoek tot korting zou uitgaan.

Art. 13. In overeenstemming met de terminologie der wetsontwerpen betreffende de bevordering en het ontslag der militaire officieren bij land- en zeemacht en de militaire pensioenen is „de aanspraak op pensioen” veranderd in „het recht op pensioen”.

Art. 14. Ten einde te voorkomen, dat een jeugdig persoon, te wiens aanzien het ontslag uit den militairen dienst is uitgesproken zonder ontzetting van de bevoegdheid om bij de gewapende macht te dienen (over hen tegen wie die ontzetting tevens is uitgesproken handelt het artikel niet) later ook niet ter vervulling van zijn militieplicht in dienst zou kunnen treden, is het artikel gewijzigd; in plaats van „kan de ontslagene niet anders dan als vrijwilliger en alleen in bijzondere gevallen” wordt nu gelezen: „kan de ontslagene als vrijwilliger alleen in bijzondere gevallen”. Het artikel heeft dus nu alleen betrekking op *vrijwillige* indiensttreding, zonder van invloed te zijn op de *aanwijzing tot dienstplicht*. Indien ten deze voorziening noodig mocht zijn zal deze te gelegener tijd moeten gezocht worden door de bepalingen van de Militiewet, betrekkelijk uitsluiting van den dienst bij de militie, met de militaire strafwetten in overeenstemming te brengen.

Art. 15. Van „graad” heeft geen melding meer te worden gemaakt, nu ook in de Bevorderings- en Pensioenwetten alleen van „rang en stand” gesproken wordt.

Hetzelfde geldt voor de artt. 47 en 50.

Art. 18. Plaatsing in eene strafklasse kan worden uitgesproken bij elke veroordeeling, dus ook bij die tot geldboete. In dit geval is echter de uitdrukking „op den dag waarop de hoofdfstraf eindigt” niet passend. Daarenboven wordt in art. 66 ontwerp-wet op de krijgstucht een andere dag bepaald voor de

tenuitvoerlegging van de hier bedoelde plaatsing. In verband hiermede is het tweede lid van art. 18 gewijzigd.

Art. 21a. Nu ingevolge de daartegen aangevoerde bedenking het artikel, zooals het in het gewijzigd ontwerp luidde, is vervallen, is in de plaats daarvan eene bepaling opgenomen, volgens welke de voorwaardelijk uit de strafklasse ontslagene eerst dan voor bevordering of aanstelling in eene hoogere klasse in aanmerking kan komen als zijn straftijd zonder herroeping is verstreken.

Art. 23. De wijziging, gebracht in art. 13 van het ontwerp-pensioenwet voor de landmacht, maakt eene verandering van art. 23 van dit ontwerp noodzakelijk. Ter vermijding van eene zeer ingewikkelde redactie zijn hier niet de bewoordingen van evengenoemd art. 13 geheel gevolgd, doch is eene andere bepaling voorgesteld, geheel in overeenstemming met art. 27 Wetboek van Strafrecht.

Art. 24. In verband met het vervallen van art. 16 zijn hier geschrapt de woorden: „gedurende den bij het vonnis vermeldden termijn der verlaging”. Ook is de terminologie in overeenstemming gebracht met die van artikel 13.

Art. 27. Eene bepaling is noodig, opdat niemand strafbaar zij in strijd met de verdragen en verklaringen, vastgesteld door de Internationale Vredesconferentie. Hiertoe strekt de aanvulling van art. 27. De woorden „of met enig voorschrift, ingevolge zoodanig verdrag vastgesteld”, zijn noodig omdat het „Reglement betrekkelijk de wetten en gebruiken van den oorlog te land” niet zelf rechtskracht zal hebben, maar de mogelijkheden, ingevolge art. 1 van het verdrag betrekkelijk die wetten en gebruiken, voorschriften zullen geven, overeenkomstig dat model-reglement.

Art. 28. De in art. 39 Wetboek van Strafrecht gebrachte wijziging maakt de weglating van het tweede lid noodzakelijk. Tevens is het eerste lid gewijzigd in verband met het nieuw ingevoegde art. 39ter van het Wetboek van Strafrecht.

Art. 30. De woorden „op het misdrijf” worden weder in het artikel vóór „gestelde hechtenis” opgenomen met verandering van „het” in „dat”, ten einde mogelijken twijfel weg te nemen welke hechtenisstraf hier is bedoeld.

Art. 32. *Opzettelijk* deelnemen aan een culpoos misdrijf komt niet wel mogelijk voor. Ook voor medeplichtigheid wordt *opzettelijk* hulp verleen bij het plegen gevorderd volgens art. 48, 1°. Wetboek van Strafrecht. Intusschen bestaat geen bezwaar de redactie zóó te wijzigen, dat reeds daaruit blijkt, dat alleen van *dolo* gepleegde misdrijven sprake is. Door te lezen „aan eenig opzettelijk gepleegd misdrijf deelneemt” schijnt dit doel bereikt te worden.

Art. 37. Aangezien de straf van plaatsing in eene strafklasse volgens art. 17 bij elke veroordeeling, dus ook bij veroordeeling wegens overtreding, kan worden opgelegd, moet hier, in plaats van „misdrijven” worden gelezen „strafbare feiten”.

Art. 42. Eene voorziening is hier noodig ten gevolge van de Landweernet, opdat de vrijwillig dienende officieren bij de Landweeret alleen gedurende de in art. 42, n°. 2, vermelde periode of in de daar omschreven gevallen als „militairen” worden aangemerkt.

Art. 43. De invoeging van een nieuw n°. 2, luidende „zoolang hij dienst verricht”, geschiedde met het oog op de districtscommandanten bij de landweeret, omdat deze zich ter plaatse bevinden en zij dus, als zij niet actief dienende officieren zijn, niet vallen onder n°. 1 van het artikel.

Art. 44, 1°. De woorden „bij of na het aangaan hunner dienstverbintenis” zijn, als overbodig, geschrapt.

Artt. 47 en 50. Zie ad art. 15.

Art. 53. Het eerste lid van dit artikel is, door wijziging van redactie, verduidelijkt.

Art. 63. Toegegeven kan worden, dat het artikel, zooals het nu luidt, te streng is door, onafhankelijk van des daders wil of inzicht, het feit, dat de staat door zijne handeling in gevaar van oorlogsverwikkeling wordt gebracht, voldoende te achten. Aan den anderen kant zou door den eisch, dat des daders opzet moet gericht zijn op het doen ontstaan van dat gevaar, dit gedeelte van het artikel bijna altijd buiten toepassing blijven wegens de groote moeilijkheid om het bewijs daarvan te leveren. Daarom is een middenweg gekozen en is het artikel nu zóó gewijzigd, dat het elke handeling omvat „waarvan de dader weet, althans redelijkerwijze kan vermoeden, dat de staat daardoor in gevaar van oorlogsverwikkeling wordt gebracht.” Eenig nadenken dien-aangaande mag toch wel van elken militair gevorderd worden, en in verband met zijn rang en ontwikkeling zal worden beoordeeld of hij geacht moet worden bij eenig nadenken de strekking van zijn handeling te hebben kunnen vermoeden.

Art. 68. Voor dit artikel is de redactie hersteld van het oorspronkelijk voorgestelde artikel, evenwel met overneming van de in het Verslag aangegeven wijzigingen.

Art. 73. De hier bijgevoegde woorden vinden hunne toelichting reeds bij art. 27.

Art. 78. Sub 1°. en 2°. is vóór „ongoorloofde” het woord „opzettelijke” ingevoegd, omdat ingevolge den aanhef het artikel alleen van opzettelijke ongeoorloofde afwezigheid handelt. Daar intusschen bij hem, die zich opzettelijk verwijderde, onder het voortduren van de afwezigheid het opzet hiertoe zou kunnen ophouden te werken, moet worden gezorgd, dat zoodanig geval niet onder het bereik van dit artikel zal vallen.

Art. 79. Aan dezen wenk der Commissie is gevolg gegeven, behoudens enkele wijzigingen in de in het Verslag aangegeven redactie. Ook zal, ter wille van den regelmatigigen climax, artikel 79 nu moeten voorafgaan aan artikel 78.

Art. 81. 8° en 83. Doordien deze artikelen tot één artikel zijn vereenigd, is de redactie van art. 84, laatste lid, eenigszins moeten gewijzigd worden.

Art. 86. De strafpositie in het voorlaatste en het laatste lid is in den loop der behandeling van het ontwerp gewijzigd. Dien-tengevolge komt zij thans veel te zwaar voor. Vandaar terugbrenging van de maxima tot 4 en 8 jaar.

Art. 91. Eene aanduiding van hetgeen onder „zich verwijderen” is te verstaan, schijnt gewenscht.

Art. 96. Opdat blijke, dat de dader moet geweten hebben tegenover een meerdere te handelen, is in den aanhef van het artikel het woord „opzettelijk” ingevoegd, gelijk trouwens in alle andere artikelen van dezen Titel voor zooveel nodig gelezen wordt.

Art. 98. Ter voorkoming van mogelijken strijd tusschen dit artikel en het bij het wetsontwerp op de krijgstucht toegekende recht van beklag over opgelegde krijgstuhtelijke straf, zijn de woorden „een ongegrond beklag” geschrapt.

Art. 99a. In plaats van „bezwaar” behoort in het Verslag van het mondeling overleg betreffende dit artikel gelezen te worden „geen bezwaar”. N°. 1 is uit het artikel vervallen.

Art. 100. *tweede lid.* De nadere overweging heeft geleid tot het besluit de beide uitdrukkingen „in dienst” en „terwijl hij is dienstdoende” te behouden, overal waar die thans in het wetsontwerp voorkomen, omdat zij inderdaad verschillen in beteekenis, welk verschil met name in art. 84, n°. 4, is in het oog gehouden. Hij die is „dienstdoende” is per se ook „in dienst”, maar het omgekeerde is niet altijd het geval. De matroos aan boord is, wanneer hij zijn nachtrust geniet, wel „in dienst”, maar niet „dienstdoende”.

Art. 105a. Door in den loop der behandeling van het wetsontwerp de strafposities in de artt. 101 en 102 gaandeweg te verzachten, is een misstand geboren met betrekking tot het gemeene strafrecht, waar nu op mishandeling meermalen zwaardere straffen zijn gesteld dan in dit wetsontwerp op feitelijke

insubordinatie. Tot wegneming van dien misstand is een nieuw art. 105a ingevoegd.

Art. 139. Ten einde aan gerezen bezwaren te gemoet te komen is dit artikel gewijzigd.

II. Wet op de krijgstucht.

Art. 2, 4. Ten einde het mogelijk te maken de hier genoemde feiten ook wanneer zij aan land gepleegd zijn, krijgstuhtelijk af te doen, zijn de woorden „door een ingescheept militair begaan aan boord van een oorlogsvaartuig” weggelaten.

Art. 4, B, 2°. en art. 6. De woorden „of graad” zijn geschrapt. Zie onder I, ad art. 15.

Art. 7. Het woord „strafoplegger” is hier en in eenige nader aan te duiden artikelen verkeerd, omdat er in de daar bedoelde gevallen onderscheidene tot straffen bevoegde meerderen zijn, en het niet wel doenlijk is aan deze allen de bevoegdheid te geven, waarvan hier sprake is. Deze regeling behoort in ééne hand te zijn. Vandaar dat zij thans aan den „commandeerenden officier” is opgedragen.

Het laatste lid van dit artikel is, voor zooveel nodig gewijzigd, overgebracht naar het slot van art. 8.

Art. 8. „Strafoplegger”. Sub *a*, 1°. en sub *b*, 1°. is dit woord vervangen door „commandeerenden officier ter plaatse”, om de reden, vermeld ad art. 7.

Door wijziging van de redactie sub *b*, 1°., is het mogelijk ook den buiten de kazerne wonende in dat gebouw de straf te doen ondergaan; ondergaat hij die in zijn woonverblijf dan is contróle niet altijd mogelijk.

Zie voor het bijgevoegde laatste lid ad art. 7.

Art. 9. „Strafoplegger”. Zie ad art. 8. De redactie van het slot is gewijzigd omdat het nuttigen van den maaltijd als „dienst” is aan te merken, en van het verrichten van dien dienst toch geen uitsluiting mogelijk behoort te zijn.

Art. 10. „Strafoplegger”. Zie ad art. 8.

Art. 11. Ter voorkoming van moeilijkheden en botsingen is ook hier het woord „strafoplegger” vermeden. Verder is de redactie zóó gewijzigd, dat niet overeenstemming noodig zal zijn tusschen den commandeerenden officier ter plaatse en een officier van den geneeskundigen dienst. De commandeerende officier ter plaatse alleen zal beslissen, doch met inachtneming van algemeene regelen.

Art. 27. Zie onder I, ad art. 15.

Art. 30. Zie onder I, ad art. 24.

Art. 36. Zie ad art. 8.

Art. 44. Alsnog zijn hier vermeld de militie-commissaris en de districtcommandant bij de landweer.

Art. 70. De bedoeling van de ondergeteekenden is in het Verslag van het mondeling overleg niet geheel juist weergegeven. De ondergeteekenden verklaarden zich bereid niet alleen tot overneming van het door de Commissie van Voorbereiding voorgestelde tweede lid van dit artikel, maar ook tot toevoeging daaraan van de in het Verslag vermelde bepaling. Hiertoe wenschen de ondergeteekenden zich te beperken, het verder verlangde ter regeling overlatende aan de formeele militaire strafwetgeving.

Art. 71. Het eerste lid is gewijzigd in mildereren zin. De verandering in het tweede lid aangebracht, staat in verband met de wijziging van art. 98 ontwerp-Wetboek van Militair Strafrecht.

B.

I. Wetboek van Militair Strafrecht.

Art. 7. De uitdrukking „bij Koninklijk besluit” is vervangen door de in wetsstijl meer gebruikelijke „door Ons”.

Art. 15. Daar de laatste twee alinea's alleen bij 2°. behooren, is de aanvangslijn achteruit geschoven.

Art. 22. De woorden „met inachtneming van het bepaalde in het laatste lid van art. 10” zijn, als overbodig, geschrapt; het behoeft hier niet uitdrukkelijk nog eens herhaald te worden, dat bij algemeenen maatregel van bestuur geen andere disciplinaire straffen kunnen worden bepaald dan de bij de wet toegelatene, waar art. 10 dit reeds met zoovele woorden zegt.

Artt. 31 en 32. Minder juist is de uitdrukking dat de op het misdrijf gestelde straf kan worden verhoogd; het maximum moet in het gegeven geval hooger zijn. Enkel de wet bepaalt welke de hoogste strafmaat is, die kan worden toegepast.

Art. 42. Zie ad art. 7.

Artt. 43 en 44. Ook hier is de punctuatie gewijzigd, overeenkomstig die van art. 42, door in art. 43 achter „aangekomen” sub B. 1°. en in art. 44 achter „krijgsmacht” sub 1°. (zesden regel) de kommapunt te vervangen door een komma

Art. 51. Zie ad art. 7.

Art. 63. Ook hier is het woord „staat” zonder hoofdletter gedrukt.

Art. 71. „De straf kan worden verdubbeld”. Zie ad artt. 31 en 32. Sub 4° is het woord „tevens” ingevoegd, in overeenstemming met de nieuwe redactie van art. 68, laatste lid.

Art. 84, aanhef. Zie ad art. 71 en ad artt. 31 en 32.

Art. 86. Daar in de hier aangehaalde artikelen alleen van opzettelijk gepleegde strafbare feiten sprake is, moet ook hier het opzet worden uitgedrukt.

Art. 99. Ter verbetering van de redactie wordt vóór „dienstvoorschrift” het woord „eenig” herhaald, en wordt vóór „voorschrift” ingevoegd „zoodanig”.

„De straffen kunnen worden verdubbeld”. Zie ad art. 84, aanhef, en artt. 31 en 32.

Art. 110. Zie ad art. 84, aanhef, en artt. 31 en 32.

Art. 113. In het voorlaatste lid zijn duidelijkheidshalve aan het slot de woorden „als zoodanig” ingevoegd.

Artt. 116 en 117. Telkens wordt in plaats van „welker verzwijging” gelezen „waarvan de verzwijging”.

Art. 133. Zie ad artt. 31 en 32.

II. Wet op de krijgstucht.

Art. 9. Door de indeeling van het artikel in A en B is vermeden, dat tweemaal onderdeelen met *a* en *b* worden aangeduid. Dezelfde indeeling is regelmatigshalve gevolgd in de artt. 7 en 8.

Sub. A, 1°. is de redactie vereenvoudigd;

Sub. B, 1°. is zij door invoeging van het woordje „of” verduidelijkt.

Art. 10. Ook hier is nu de indeeling in A en B gevolgd.

Art. 25. Zie onder I, ad art. 7.

Art. 30. Tengevolge van het vervallen van art. 18 moest de aanhef gewijzigd worden.

Art. 31. De bijvoeging van een nieuw laatste lid bij art. 8, met weglating van het laatste lid van art. 7, maakt eene verandering noodig van de woorden „strafdienst gepaard met licht arrest” in „licht arrest gepaard met strafdienst”.

Afdeling II. Het opschrift is in overeenstemming gebracht met dat van afdeling I.

Art. 39. Door het vervallen van art. 18 is hier „18” veranderd in „17”.

Art. 41. Ten gevolge van de overbrenging van het laatste lid van art. 7 naar het slot van art. 8 moest hier het in het eerste lid aangehaalde artikel 7 veranderen in artikel 8.

Art. 42. Ook hier is „Bij Koninklijk besluit” vervangen door de woorden „Door Ons”, en de uitdrukking „ministerieele beschikking” door „door Onzen daarbij betrokken Minister van Marine of van Oorlog”.

Art. 56. „Staat” wordt ook hier zonder hoofdletter gedrukt.

Art. 65. Zie ad art. 42.

Enkele drukfouten zijn overigens verbeterd.

De Minister van Justitie,
J. A. LOEFF.

De Minister van Marine,
KRUYSS.

De Minister van Oorlog,
J. W. BERGANSIUS.

